

Ny kompetensagenda för Europa

Sammanfattning

Utskottet har granskat Europeiska kommissionens meddelande om en ny kompetensagenda för Europa.

Agendan innehåller sammanlagt tio initiativ för att stärka kompetensbasen inom Europa. Arbetet kommer att inriktas på tre områden: 1) kompetensutveckling, 2) jämförbara kompetenser och kvalifikationer samt 3) bättre kompetensinventering. Några initiativ är planerade för 2016 och andra för 2017. Initiativen har olika utformning, från informations- och erfarenhetsutbyten till rättsakter inom utbildningsområdet (rekommendationer och beslut). Nedan redovisar utskottet sin syn på kompetensagendan som helhet.

Utskottet ser positivt på att stärka kompetensbasen i Europa genom samarbete. Utskottet kan i sammanhanget konstatera att det redan görs mycket på nationell nivå. I Sverige t.ex. pågår flera nationella initiativ inom de områden som kompetensagendan berör, bl.a. inom vuxenutbildning, validering, ekonomiskt studiestöd, vägledning och digitalisering. Utskottet anser att samarbetet mellan medlemsstaterna är viktigt och att det är angeläget med erfarenhets- och informationsutbyten på utbildningsområdet. Samtidigt vill utskottet understryka att utbildning är en nationell kompetens och att kommissionens roll på detta område är att främja samarbetet mellan medlemsstaterna och vid behov stödja och komplettera deras arbete. Det är viktigt att betona att de insatser som föreslås i agendan måste utgå från medlemsstaternas frivilliga medverkan.

Utskottet anser att agendans innehåll bör ha ett mer tydligt fokus på frågor där EU kan ge ett mervärde. Hit hör frågor som rör en ökad personrörlighet mellan länder, t.ex. jämförbara kvalifikationer och kompetenser. Vidare bör EU tydligare bidra till utvecklingen av en utbildning av god kvalitet, t.ex. är en hög kvalitet i yrkesutbildningen viktig för att göra den mer attraktiv. EU bör också ha ett tydligt fokus på att komplettera, och inte dubblera, medlemsstaternas arbete.

Utskottet kan konstatera att åtgärdernas utformning spänner över informations- och erfarenhetsutbyten till rättsakter i form av rekommendationer och beslut inom utbildningsområdet. Rättsakterna behandlas av utskottet i särskild ordning och inte i detta sammanhang.

Utskottet ser med viss oro på att finansieringen fortfarande är oklar i flera delar och att bl.a. EU-programmen Erasmus+ och Horisont 2020 väntas bidra till finansieringen. Utskottet vill betona vikten av att de båda programmens ursprungliga syften beaktas i de diskussioner med medlemsstaterna som kommissionen aviserar. Utskottet vill också betona vikten av att uppföljningen av agendan inte får medföra en omfattande administration i medlemsstaterna.

Utskottet anser att man bör vara vaksam i arbetet med kompetensagendan så att det inte uppstår målkonflikter i förhållande till medlemsstaternas ambitioner för de nationella utbildningssystemen. I Sverige t.ex. är vuxenutbildningen sedan länge en mycket viktig del av det reguljära utbildningssystemet, liksom olika former av eftergymnasial utbildning, inklusive yrkesutbildningar. Det svenska utbildningssystemet ger förutsättningar för ett flexibelt lärande och stärker därmed individens möjligheter på arbetsmarknaden. Det möjliggör också utbildning för personlig utveckling och bildning, vilket utskottet anser är mycket viktigt, inte minst för att öka deltagandet i samhällslivet. I sammanhanget vill utskottet även framhålla vikten av folkbildning, informellt lärande och möjligheter till validering.

Utskottet vill betona vikten av att kompetensagendans prioriteringar är i linje med EU:s övriga prioriteringar och att olika EU-instrument och EU-verktyg är genomtänkta och kompletterar varandra. Det är också viktigt att följa upp hur instrumenten och verktygen fungerar och det är bra med erfarenhetsutbyten kring dem.

Utskottet kommer att följa det fortsatta arbetet med de åtgärder som föreslås i meddelandet.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

Granskat dokument

Europeiska kommissionens meddelande till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om en ny kompetensagenda för Europa (KOM(2016) 381).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Utskottets granskning	6
Meddelande från kommissionen om en ny kompetensagenda för Europa	6
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över granskade dokument	15
Meddelandet	15

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Ny kompetensagenda för Europa

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

Stockholm den 18 oktober 2016

På utbildningsutskottets vägnar

Lena Hallengren

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lena Hallengren (S), Christer Nylander (L), Thomas Strand (S), Betty Malmberg (M), Stefan Jakobsson (SD), Michael Svensson (M), Håkan Bergman (S), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Elisabet Knutsson (MP), Erik Bengtzboe (M), Gunilla Svantorp (S), Robert Stenkvist (SD), Daniel Riazat (V), Annika Eclund (KD), Lena Emilsson (S), Maria Stockhaus (M) och Eva Sonidsson (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Talmannen har efter samråd med gruppledarna beslutat att Europeiska kommissionens meddelande till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om en ny kompetensagenda för Europa (KOM(2016) 381) ska behandlas av riksdagen (9 kap. 20 § riksdagsordningen). Kammaren hänvisade ärendet till utbildningsutskottet för granskning den 20 september 2016.

Utskottet överlade med statssekreteraren Erik Nilsson från Utbildningsdepartementet om en ny kompetensagenda för Europa den 29 september 2016. Utskottet fick information av gymnasie- och kunskapslyftsministern Anna Ekström från Utbildningsdepartementet om en ny kompetensagenda för Europa den 11 oktober 2016.

Utskottets granskning

Meddelande från kommissionen om en ny kompetensagenda för Europa

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

Bakgrund

Våren 2016 hölls det två riktlinjedebatter om den nya kompetensagendan, på rådet för utbildning, ungdom, kultur och idrott (UUKI) i februari¹ och på rådet för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor (Epsco) i mars². Vid UUKI-rådets möte antogs det också en resolution där kommissionen uppmanades att presentera ett förslag om en ny kompetensagenda senast vid nästa möte i UUKI-rådet i maj.³

Den 10 juni 2016 lämnade Europeiska kommissionen ett meddelande till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om en ny kompetensagenda för Europa (KOM(2016) 381). Av meddelandet framgår att den nya kompetensagendan är mycket högt prioriterad av kommissionen och kan förutses utgöra en grund för EU-arbetet framöver. Målet är ett gemensamt engagemang och en delad vision om kompetens som nyckeln till hållbara arbetstillfällen, tillväxt och konkurrenskraft. Enligt kommissionen kommer det att krävas betydande politiska insatser och systematiska reformer på utbildningsområdet för att kompetensutmaningarna ska kunna lösas. Medlemsstaterna bestämmer om undervisningens innehåll och utbildningssystemens organisation, men för att

¹ Den 2 februari 2016 överlade utbildningsutskottet med regeringen om en ny kompetensagenda för Europa. Regeringens ingångsvärden var då bl.a. att högre utbildning är avgörande för framtidens jobb, att alla ska ges likvärdiga möjligheter att gå vidare till högskoleutbildning, oavsett bakgrund, och att yrkesutbildning spelar en viktig roll för att trygga kompetensförsörjningen i arbetslivet. Det fanns stöd för regeringens ståndpunkt, med tillägget att ståndpunkten borde förtydligas när det gäller vikten av alla slags utbildningar, samverkan med arbetslivet, livslångt lärande, validering och nya kompetenser (prot. 2015/16:18). I EU-nämnden den 19 februari 2016 fanns det stöd för den förtydligade inriktning som regeringen redovisade, med en avvikande mening från Sverigedemokraterna (prot. 2015/16:28).

² I EU-nämnden den 4 mars 2016 fanns det stöd för den inriktning som regeringen redovisade. Centrala frågor var enligt arbetsmarknadsministern en förbättrad matchning, en satsning på kompetens, en fungerande utbildningspolitik och en effektiv arbetsmarknad (prot. 2015/16:30).

³ Den 2 februari 2016 överlade utbildningsutskottet med regeringen om rådsresolutionen. Ordföranden konstaterade att det fanns stöd för regeringens då redovisade ståndpunkt, med tillägget att regeringens ståndpunkt borde förtydligas när det gäller att påtala vikten av kompetens och kunskap (prot. 2015/16:18). I EU-nämnden den 19 februari 2016 fanns det stöd för den inriktning som regeringen redovisade, med en avvikande mening från Sverigedemokraterna (prot. 2015/16:28).

uppnå ändamålsenliga och hållbara resultat krävs det enligt kommissionen en gemensam satsning.⁴

På rådet för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor (Epsco) hölls det en riktlinjedebatt om kompetensagendan den 13 oktober 2016. På rådet för utbildning, ungdom, kultur och idrott (UUKI) förväntas en resolution om kompetensagendan antas den 21 november 2016.

Meddelande om en ny kompetensagenda för Europa

Europeiska kommissionens meddelande om en ny kompetensagenda för Europa innehåller sammanlagt tio initiativ för att stärka kompetensbasen inom Europa. Arbetet kommer att inriktas på tre områden: 1) kompetensutveckling, 2) jämförbara kompetenser och kvalifikationer samt 3) bättre kompetensinventering. Några initiativ är planerade för 2016 och andra för 2017 (se bilagan till meddelandet). Initiativen har olika utformning, från informations- och erfarenhetsutbyten till rättsakter inom utbildningsområdet (rekommendationer och beslut).

Kompetensutveckling

Inom det första området presenteras fyra initiativ som syftar till en bättre och mer relevant kompetensutveckling.

För att förbättra möjligheterna till sysselsättning för lågutbildade vuxna i Europa genom kompetenshöjning har kommissionen lagt fram ett förslag till rådets rekommendation om att inrätta en s.k. kompetensgaranti (KOM(2016) 382).⁵ Den omfattar en kompetensbedömning som ger lågutbildade vuxna möjlighet att kartlägga sin befintliga kompetens och sitt behov av kompetenshöjning, ett utbildningsutbud som motsvarar såväl enskilda personers som lokala arbetsmarknaders behov och möjligheter att få kompetens validerad och erkänd.

Under 2017 planerar kommissionen att se över referensramen för nyckelkompetenser för livslångt lärande⁶. Målet är att nå samsyn om vilka nyckelkompetenserna är och att arbeta vidare för integrering av dem i läroplanerna. Översynen kommer också att stödja en bättre utveckling och utvärdering av dessa färdigheter. Särskild uppmärksamhet kommer att ägnas

⁴ Den rättsliga grunden för EU-samarbetet på utbildningsområdet är artikel 165 (utbildning) och artikel 166 (yrkesutbildning) i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF). EU ska fullt ut respektera medlemsstaternas ansvar för undervisningens innehåll och utbildningssystemens organisation. De åtgärder som beslutas får inte omfatta någon harmonisering av medlemsstaternas lagar eller andra författningar. EU ska främja samarbetet mellan medlemsstaterna och vid behov stödja och komplettera medlemsstaternas insatser. EU ska också utveckla informations- och erfarenhetsutbyte i gemensamma frågor.

⁵ Regeringen har lämnat en faktapromemoria till riksdagen (2015/16:FPM109). Utskottet överlade med regeringen om kommissionens förslag den 29 september 2016 (prot. 2016/17:2). På rådet för utbildning, ungdom, kultur och idrott (UUKI) den 21 november 2016 väntas rekommendationen antas.

⁶ Rekommendation 2006/962/EG.

åt att främja företaganda och innovativt tänkande, bl.a. genom att uppmuntra människor att pröva på företagande.

Under 2017 kommer kommissionen att stödja en modernisering av yrkesutbildningen, bl.a. genom att se över referensramen för kvalitetssäkring av yrkesutbildning (Eqavet)⁷ och referensramen för meritöverföring inom yrkesutbildningen (Ecvet)⁸. Därutöver kommer kommissionen att stödja studerandes möjligheter till arbetsplatsförlagt lärande. Kommissionen kommer också att stödja ett utökat utbud av högre yrkesutbildning och se till att de möjligheter som finns synliggörs bättre genom olika partnerskap och förbättra informationen om arbetsmarknadsutsikter. Kommissionen kommer också att undersöka olika sätt att effektivisera EU:s nuvarande styrmedel inom yrkesutbildning, bl.a. genom att ge den rådgivande kommittén för yrkesutbildning en mer uttalad samordningsroll. Kommissionen kommer att arrangera en europeisk temavecka för yrkesutbildning under 2016 och inleda ett samarbete med World Skills Organisation för att lyfta fram yrkesutbildningen.

Kommissionen vill skapa en koalition för digital kompetens och digitala arbetstillfällen för att säkerställa att det finns en stor reserv av kunniga personer och att såväl enskilda personer som den sammantagna arbetskraften i Europa har den digitala kompetens som krävs. För att bygga vidare på de positiva resultaten av den breda koalitionen för digitala arbetstillfällen, som lanserades i mars 2013, och EU:s tidigare initiativ till strategier för e-kompetens, och som ett led i insatserna inom Utbildning 2020, uppmanas medlemsstaterna att utarbeta nationella strategier för digital kompetens utifrån mål som fastställs i slutet av 2016. I detta ingår att inrätta nationella koalitioner för digital kompetens och utarbeta konkreta åtgärder för att inkludera digital kompetens i undervisningen på alla utbildningsnivåer. Kommissionen kommer att föra samman medlemsstaterna och berörda aktörer för att bl.a. utbyta erfarenheter och information om t.ex. vilka EU-medel som finns att tillgå för arbetet. Kommissionen kommer att följa upp arbetet i en särskild lägesrapport som publiceras varje år.⁹

Jämförbara kompetenser och kvalifikationer

Det andra området innehåller två initiativ som syftar till tydligare och mer jämförbara kompetenser och kvalifikationer.

För att göra det lättare att förstå kvalifikationerna och den kompetens de ger och för att bidra till att dessa utnyttjas bättre på EU:s arbetsmarknad har kommissionen lagt fram ett förslag till rådets rekommendation om den europeiska referensramen för kvalifikationer för livslångt lärande, EQF (KOM(2016) 383).¹⁰ Förslaget ska upphäva och ersätta den europeiska

⁷ Rekommendation 2009/C155/01.

⁸ Rekommendation 2009/C155/02.

⁹ Europe's Digital Progress Report (SWD(2016) 187).

¹⁰ Regeringen har lämnat en faktagenomgång till riksdagen (2015/16:FPM110). Utskottet överlade med regeringen om kommissionens förslag den 29 september 2016 (prot.

referensramen för kvalifikationer för livslångt lärande, som inrättades 2008 genom en rekommendation från Europaparlamentet och rådet.¹¹ Syftet med översynen är bl.a. att stödja en regelbunden uppdatering av de nationella referensramarna och se till att kvalifikationer som nivåplacerats enligt den europeiska referensramen bygger på gemensamma principer för kvalitetssäkring.¹² Syftet är också att uppmuntra arbetsmarknadens parter, arbetsförmedlingar, utbildningsanordnare och myndigheter att använda den europeiska referensramen för att underlätta jämförelsen av kvalifikationer.

Kommissionen kommer även att vidta ett antal åtgärder för att personer från länder utanför EU ska integreras snabbare. Kommissionen kommer att införa ett verktyg för kartläggning av kompetensen hos personer från länder utanför EU. Verktøget kommer att hjälpa myndigheterna i mottagarländer och värdländer att kartlägga och dokumentera den kompetens och de kvalifikationer och erfarenheter som nyligen anlända medborgare från länder utanför EU har. Kommissionen kommer vidare att samarbeta med nationella myndigheter för att stödja erkännandet av migranternas och flyktingarnas kompetens och kvalifikationer, stödja utbildningen av personal i mottagningscenter för att påskynda förfarandena för erkännande av kompetens och kvalifikationer samt främja utbyte av information och fungerande rutiner när det gäller kunskaper om och erkännande av kompetens och kvalifikationer. Kommissionen kommer också att ge nyanlända migranter och flyktingar möjligheter att delta i språkkurser på nätet inom Erasmus+.¹³

Bättre kompetensinventering

Inom det tredje området syftar initiativen till en bättre kompetensinventering och dokumentering samt mer välgrundade yrkesval.

För att människor ska kunna göra välgrundade val när det gäller utbildning och yrke har kommissionen föreslagit en översyn av beslutet om Europass.¹⁴ Syftet med översynen är att införa en intuitiv och integrerad webbtjänst med verktyg för dokumentering och utbyte av information om kompetens och kvalifikationer och kostnadsfria verktyg för självbedömning. Med hjälp av webbrobotar och analys av stordata kommer bättre uppgifter om nuvarande och kommande kompetensbehov att kunna tas fram och kompletteras med uppgifter från olika branscher. Den kompetenskartan som ingår i den

2016/17:2). På rådet för utbildning, ungdom, kultur och idrott (UUKI) den 21 november 2016 väntas en framstegsrapport i ärendet.

¹¹ Myndigheten för yrkeshögskolan samordnar den europeiska referensramen för kvalifikationer (EQF) och Sveriges referensram för kvalifikationer (SeQF). Utskottet har behandlat regeringens proposition Vissa frågor med anledning av införandet av en nationell referensram för kvalifikationer för livslångt lärande (prop. 2014/15:107, bet. 2014/15:UbU15, rskr. 2014/15:264).

¹² Principerna för kvalitetssäkring av utbildning på EU-nivå diskuteras inom ramen för Utbildning 2020.

¹³ 100 000 licenser för webbaserade språkkurser kommer att ges till flyktingar i tre års tid; jämför den handlingsplan som har antagits för att stödja integrationen av personer från länder utanför EU (KOM(2016) 377).

¹⁴ Europaparlamentets och rådets beslut 2241/2004/EG om en enhetlig gemenskapsram för tydlighet i kvalifikationer och meriter (Europass).

integrerade Europas tjänsten kommer därmed att innehålla tillförlitlig information i realtid.¹⁵

Vidare kommer kommissionen att analysera frågan om kompetensflykt och främja utbyte av bästa praxis när det gäller att motverka problemet.

Kommissionen har utformat en strategi för branschsamverkan kring kompetens för att utveckla kompetensinventeringen och motverka kompetensbrister inom vissa branscher. Branschvisa partnerskap för kompetens inom industrin och tjänstesektorn kommer att inrättas på EU-nivå och på nationell nivå. Strategin delfinansieras med befintliga EU-medel, och ett pilotförsök inleds 2016 inom sex branscher (fordonsindustrin, marin teknik, rymdteknik, försvarsindustrin, textilindustrin och turism). Fler områden (bygg- och anläggningsindustrin, stålindustrin, hälso- och sjukvård, miljövänlig teknik och förnybar energi) ingår i en andra omgång som inleds 2017. De branscher som valts ut omfattar både avancerad teknik, som ska säkerställa den långsiktiga konkurrenskraften, och mer traditionella branscher, som står inför särskilda utmaningar på kort och medellång sikt.

Kommissionen föreslår ett initiativ om att följa upp personer med akademisk examen för att stödja medlemsstaterna i arbetet med att ta fram bättre information om hur högskoleutbildade klarar sig på arbetsmarknaden och på så vis hjälpa studerande och utbildningsanordnare att bedöma utbildningsutbudets relevans.

En intensifiering av andra pågående insatser

Utöver de tio initiativen aviserar kommissionen i meddelandet intensifierade insatser inom två områden: 1) fler utbildningsmöjligheter och 2) fortsatta moderniseringsåtgärder.

Fler utbildningsmöjligheter

Inom detta område vill kommissionen intensifiera fyra pågående insatser: mer arbetsplatsförlagt lärande och partnerskap mellan näringsliv och utbildning, mer stöd till utbyten för studerande, mer lärande på arbetsplatsen samt fler möjligheter till validering av icke-formellt och informellt lärande.

För att hjälpa studerande att skaffa sig större arbetslivserfarenhet kommer kommissionen att utveckla stödtjänster som möjliggör utbyte av information, nätverkssamarbete och samarbete kring lärlingsutbildning. Inom flera branscher har arbetsmarknadens parter tagit särskilda initiativ om bl.a. praktikplatser. Inom alliansen för lärlingsutbildning har flera europeiska arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer inom olika branscher också åtagit sig att skapa fler och bättre lärlingsutbildningar. Detta är dessutom en prioriterad fråga i de europeiska arbetsmarknadsparternas gemensamma

¹⁵ Den 4 oktober 2016 lämnade Europeiska kommissionen ett förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om en gemensam ram för tillhandahållande av bättre tjänster för kompetens och kvalifikationer (Europass) och om upphävande av beslut nr 2241/2004/EG (KOM(2016) 625).

arbetsprogram 2015–2017. Kommissionen kommer att stödja arbetsmarknadens parter i arbetet med att vidareutveckla resultaten av de gemensamma projekten genom att t.ex. analysera hur kostnadseffektiva lärlingsutbildningar är och eventuellt ta fram kvalitetskriterier för lärlingsutbildning.

En resultattavla för rörlighet inom yrkesutbildning kommer att sammanställas 2016 för att ge en överblick över de stödåtgärder som finns i medlemsstaterna och se på vilka områden det behöver göras mer.

Kommissionen och Europeiska investeringsfonden (EIF) undersöker möjligheterna att utforma ett finansiellt stöd till små och medelstora företag särskilt inriktat mot kompetensutveckling på arbetsplatsen.

För att hjälpa beslutsfattare och berörda aktörer att skapa nationella valideringsrutiner har kommissionen och Cedefop (Europeiskt centrum för utveckling av yrkesutbildning) utfärdat riktlinjer för validering.¹⁶ Dessa kommer att uppdateras regelbundet. Den europeiska inventeringen av validering av icke-formellt och informellt lärande, som ger en överblick över situationen i Europa och innehåller exempel på god praxis, kommer att uppdateras och publiceras i slutet av 2016.

Fortsatta moderniseringsåtgärder

Inom detta område vill kommissionen intensifiera två pågående insatser: stöd till lärare och modernisering av den högre utbildningen.

När det gäller stöd till lärare kommer kommissionen att främja medlemsstaternas och berörda aktörers utbyte av bästa praxis genom samarbete och möjligheter till rörlighet. Särskild uppmärksamhet kommer att ägnas åt innovation i undervisningen. Man kommer bl.a. att stödja flexibla läroplaner, främja tvärvetenskapliga och kollaborativa strategier vid utbildningsinstitutionerna, stödja fortbildning för att uppmuntra innovativa undervisningsmetoder, t.ex. olika sätt att använda digitala verktyg i undervisningen, och främja företaganden.

Kommissionen kommer att samarbeta med berörda aktörer för att stödja moderniseringen av den högre utbildningen, med utgångspunkt i slutsatserna från det öppna samrådet om agendan för modernisering av Europas system för högre utbildning (KOM(2011) 567). För att kunna göra jämförbara bedömningar av studenters och utexaminerades färdigheter kommer bl.a. referensramar för kompetensbedömning att tas fram inom olika vetenskapsområden.

¹⁶ Cedefop (Europeiskt centrum för utveckling av yrkesutbildning) utkom i december 2015 med en ny version av de europeiska riktlinjerna för validering av icke-formellt och informellt lärande. Den förra versionen från 2009 ligger till grund för de svenska riktlinjer och kriterier för validering av reell kompetens som Myndigheten för yrkeshögskolan tog fram 2012 på uppdrag av regeringen. De europeiska riktlinjerna har tagits fram tillsammans med en bred expertis i Europa och i samråd med EU:s medlemsstater. De syftar till att klargöra villkoren för genomförande av validering.

Genomförande av kompetensagendan

När det gäller genomförandet betonar kommissionen att agendan är gemensam för EU, medlemsstaterna och berörda aktörer. Arbetsmarknadens parter kommer enligt kommissionen att spela en central roll för genomförandet av agendan.

Den europeiska planeringsterminen (inklusive de landsspecifika analyserna) är ett viktigt verktyg för att följa utvecklingen. Kommissionen och OECD kommer också att bistå medlemsstaterna med att ta fram nationella kompetensstrategier.

Kommissionen planerar att använda framstegsrapporter som underlag för den europeiska planeringsterminen och för diskussioner i bl.a. Europeiska rådet. Kommissionen kommer också att initiera diskussioner om hur befintliga finansieringsprogram, bl.a. Erasmus+ och Horisont 2020, kan användas för att nå agendans mål och stödja kompetensutveckling.

För att främja ett samordnat genomförande av några av initiativen kommer kommissionen att se över vissa befintliga expertgrupper, i linje med de prioriteringar som antagits inom Utbildning 2020. Kommissionen aviserar också en ökad samordning av de EU-stödda nationella kontaktpunkter som finns för vissa verktyg.¹⁷

Information från regeringen

Utskottet överlade med statssekreteraren Erik Nilsson från Utbildningsdepartementet om en ny kompetensagenda för Europa den 29 september 2016. Av regeringens förslag till svensk ståndpunkt framgick att regeringen verkar för att En ny kompetensagenda för Europa ska understryka att all utbildning bidrar till enskilda individers utveckling, livslångt lärande, samhällsengagemang och kritiskt tänkande samt understryker yrkesutbildningens viktiga roll. Regeringen kommer även inom ramen för kompetensagendan verka för fördjupade diskussioner om hur nyanlända kan inkluderas i medlemsstaternas utbildningssystem och att stärka deras möjligheter till inträde och etablering på arbetsmarknaden på bästa sätt. Ordföranden konstaterade att det fanns stöd för regeringens då redovisade ståndpunkt, med ett förtydligande om den nationella kompetensen på utbildningsområdet (prot. 2016/17:2).

Utskottet fick information av gymnasie- och kunskapslyftsministern Anna Ekström från Utbildningsdepartementet om en ny kompetensagenda för Europa den 11 oktober 2016.

¹⁷ I Sverige är t.ex. Universitets- och högskolerådet nationellt centrum för Europass, och Myndigheten för yrkeshögskolan är nationell samordningspunkt för den europeiska referensramen för kvalifikationer för livslångt lärande, European Qualifications Framework (EQF).

Utskottets ställningstagande

För att klara framtida utmaningar är det nödvändigt att klara kompetensförsörjningen. Tillgången på rätt utbildad arbetskraft är avgörande för tillväxt och sysselsättning. Det måste därför finnas goda möjligheter till olika former av utbildning och kompetensutveckling i en bred bemärkelse. Mot denna bakgrund ser utskottet positivt på att stärka kompetensbasen i Europa genom samarbete. Den s.k. kompetensagendan lyfter fram centrala frågor och utmaningar för såväl EU som enskilda medlemsstater. Nedan redovisar utskottet sin syn på kompetensagendan som helhet.

Utskottet kan i sammanhanget konstatera att det redan görs mycket på nationell nivå. I Sverige t.ex. pågår flera nationella initiativ inom de områden som kompetensagendan berör, bl.a. inom vuxenutbildning, validering, ekonomiskt studiestöd, vägledning och digitalisering. Utskottet anser att samarbetet mellan medlemsstaterna är viktigt och att det är angeläget med erfarenhets- och informationsutbyten på utbildningsområdet. Samtidigt vill utskottet understryka att utbildning är en nationell kompetens och att kommissionens roll på detta område är att främja samarbetet mellan medlemsstaterna och vid behov stödja och komplettera deras arbete. Det är viktigt att betona att de åtgärder som föreslås i agendan måste utgå från medlemsstaternas frivilliga medverkan.

När det gäller innehållet i agendan anser utskottet att det bör ha ett mer tydligt fokus på frågor där EU kan ge ett mervärde. Hit hör frågor som rör en ökad personrörlighet mellan länder, t.ex. jämförbara kvalifikationer och kompetenser. Vidare bör EU tydligare bidra till utvecklingen av en utbildning av god kvalitet, i enlighet med fördraget. Till exempel är en hög kvalitet i yrkesutbildningen viktig för att göra den mer attraktiv. EU bör också ha ett tydligt fokus på att komplettera, och inte dubblera, medlemsstaternas arbete.

När det gäller utformningen av åtgärderna i agendan kan utskottet konstatera att de spänner över informations- och erfarenhetsutbyten till rättsakter i form av rekommendationer och beslut inom utbildningsområdet. Rättsakterna behandlas av utskottet i särskild ordning och inte i detta sammanhang.

När det gäller genomförandet av agendan ser utskottet med viss oro på att finansieringen fortfarande är oklar i flera delar och att bl.a. EU-programmen Erasmus+ och Horisont 2020 väntas bidra till finansieringen. Utskottet vill betona vikten av att de båda programmens ursprungliga syften beaktas i de diskussioner med medlemsstaterna som kommissionen aviserar. Utskottet vill också betona vikten av att uppföljningen av agendan inte får medföra en omfattande administration i medlemsstaterna.

Utskottet anser att man bör vara vaksam i arbetet med kompetensagendan så att det inte uppstår målkonflikter i förhållande till medlemsstaternas ambitioner för de nationella utbildningssystemen. I Sverige t.ex. är vuxenutbildningen sedan länge en mycket viktig del av det reguljära utbildningssystemet, liksom olika former av eftergymnasial utbildning, inklusive yrkesutbildningar. Det svenska utbildningssystemet ger

förutsättningar för ett flexibelt lärande och stärker därmed individens möjligheter på arbetsmarknaden. Det möjliggör också utbildning för personlig utveckling och bildning, vilket utskottet anser är mycket viktigt, inte minst för att öka deltagandet i samhällslivet. I sammanhanget vill utskottet även framhålla vikten av folkbildning, informellt lärande och möjligheter till validering.

Avslutningsvis vill utskottet betona vikten av att kompetensagendans prioriteringar är i linje med EU:s övriga prioriteringar och att olika EU-instrument och EU-verktyg är genomtänkta och kompletterar varandra. Det är också viktigt att följa upp hur instrumenten och verktygen fungerar och det är bra med erfarenhetsutbyten kring dem.

Därmed föreslår utskottet att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna. Utskottet kommer att följa det fortsatta arbetet med de åtgärder som föreslås i meddelandet.

BILAGA

Förteckning över granskade dokument

Meddelandet

Europeiska kommissionens meddelande till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om en ny kompetensagenda för Europa, KOM(2016) 381.